

"לדורות"**סיפוריהם של ניצולי השואה החיים בישראל
שאלון לרישום קורות ניצולת השואה**

איסוף סיפוריהם של ניצולי השואה הוא אחד המרכיבים החשובים ביותר בשימור הזיכרון ובהנחלתו לדורות הבאים. לכן, המידע על קורותיהם של הניצולים חיוני מאוד לחוקרים ולבני הדורות הבאים. בעזרת מידע זה אפשר יהיה להכיר את הסיפורים הפרטיים המרכיבים את התמונה הרחבה של תקופת השואה. לסיפור האישי שלכם יש חשיבות לאומית, מחקרית

וחינוכית. אוסף הסיפורים יעלה לאתר אינטרנט מיוחד שכתובתו www.ledorot.gov.il

אנו מודים לך מראש על הנכונות לשיתוף הפעולה.

שם משפחה ושם פרטי כיום

שם משפחה: פינקלשטיין	שם פרטי: גד
-------------------------	----------------

פרטים אישיים לפני השואה ובתקופתה

יש לרשום שמות ומקומות באותיות בדפוס (גם בלועזית) במקומות המסומנים

שם משפחה לפני המלחמה או בתקופתה: פינקלשטיין	בלועזית Finkelstein	שם נעורים:
שם פרטי לפני המלחמה או בתקופתה: גודל	בלועזית Godel	מין: ז / נ תאריך לידה: 7/01/1923
מקום לידה (ישוב, מחוז): מזריץ'	בלועזית Mezritch	ארץ לידה: פולין
שם פרטי של האב: משה גדליהו	שם פרטי ושם נעורים של האם: מנוחה מילבאום	
שם פרטי של האישה/הבעל (אם היה/תה נשוי/נשואה לפני המלחמה): שם נעורים של האישה:		
מקום מגורים קבוע לפני המלחמה: מזריץ'	בלועזית Mezritch	ארץ המגורים: פולין
השכלה/תואר אקדמי לפני המלחמה: בי"ס יסודי	מקצוע לפני המלחמה: נגר	חבר בארגון או בתנועה: הנוער הקומוניסטי
מקומות מגורים בתקופת המלחמה (ישוב, מחוז, ארץ):		
האם היית בגטאות? אילו ומתי? מזריץ', ביאלה-פודלסקה, סטרשוביצה		
האם היית במחנות? אילו ומתי? מיידאנק		
מקום השחרור: ליד סטרשוביצה	תאריך השחרור: 17.1.1945	
האם שהית במחנה עקורים? שם המחנה?		לאן עברת/חזרת לאחר השחרור (ציין מקום)? מזריץ'
מקומות/מחנות בדרך לארץ: בוקרשט, אוסטריה, איטליה	שנת עליה: 24.10.1945	שם האנייה (אם עלה בדרך הים): פטר 2

אנא ספרי/י על קורותיך לפני המלחמה**(ציוני דרך: משפחה, סביבה, ילדות ולימודים, עבודה, חברות בארגון): נא לכתוב בגוף ראשון**

נולדתי במזריץ' בשנת 1923 להוריי משה גדליה ומנוחה לבית מילבאום. היינו 5 ילדים: מלכה הבכורה, רבקה, אני השלישי, לאה'לה – ילידת 1926, ויוס'לה בן הזקונים.

אבא שלי היה בעל חנות לפירזול שהייתה בכיכר העיר, "הריאנק", בה היו מרוכזות 88 חנויות שונות, כולן בבעלות יהודית. גם האחים של אבא שלי עסקו בפירזול. אמא שלי הייתה עקרת בית. הוריי נישאו ב-1918. הפרנסה לא הייתה פשוטה. בודדים היו עשירים מאד. אנחנו היינו שייכים למעמד הביניים. לקיום תמיד היה ואם לא היה מספיק אמא שלי הייתה נוסעת לורשה כדי לתת לנו כסף- לסבא שלי הייתה נגרייה גדולה מאד בורשה, בפראגה.

סיימתי 6 כיתות לימוד ואז התחלתי לעבוד. רצייתי לעבוד אצל סבא שלי ולכן הלכתי ללמוד נגרות. ההורים שלי רצו קיום יותר טוב ואבי לא ראה עתיד בחנויות הפירזול שלו.

לאחר הסכם ורסאי, 1918, יהודי פולין קיבלו אוטונומיה וקיבלו אפשרות לנהל את חיי התרבות שלהם בעצמם. הם הקימו קהילה יהודית עם פרנסים. היו בחירות כל 4 שנים. הקהילה הזו הייתה רשאית גם לגבות מיסים בנוסף למיסים שחובה היה לשלם לממשלה. אבא שלי היה פעיל ציבורית בקהילה באופן התנדבותי וגם נבחר למועצת העיר הפולנית.

נא ספרי/י על קורותיך בזמן המלחמה**(ציוני דרך: מעצר וגירוש, גטאות, מחנות וצעדות מוות, במסתור או בזהות בדויה ושם בדוי, פעילות ותפקידים ביוזנראט/תנועות נוער/מחתרת/פרטיזנים, השתתפות בבריחה/התנגדות/לחימה, האם אדם/ארגון יהודי/לא יהודי סייע באופן משמעותי להצלתך; בריחה/הגירה בכפייה, פינוי/אוווקאציה למרכז ברית המועצות):**

במהלך המלחמה היו שבע אקציות בעיר:

אקציה ראשונה: 25-26 באוגוסט 1942 10,000 יהודים נשלחים לטרבלינקה ב-52 קרונות רכבת וכ-1000 נרצחים ברחובות העיר.**אקציה שנייה: 6-9 אוקטובר, 1942.** 7000 יהודים נשלחים לטרבלינקה לאחר שהוחזקו 3 ימים בבית הכנסת, רבים נרצחו ברחובות.**אקציה שלישית: 27-29 באוקטובר, 1942** 3000 יהודים נשלחים לטרבלינקה, ביניהם אישתי.**אקציה רביעית 7-8 בנובמבר,** 1500 יהודים נשלחים לטרבלינקה.**אקציה חמישית 2-3 במאי 1943,** 4000 יהודים נשלחים לטרבלינקה.**אקציה שישית 26 במאי 1943.** 700 יהודים נשלחים למידאנק.**אקציה שביעית 17.10.43** 179 מאחורוני יהודי העיר נורים בכיכר העיר. ביניהם אימי ואחיי.

בתחילת המלחמה, ספטמבר 1939, כבר עסקתי בנגרות. עמדתי לנסוע ולעבוד אצל סבי אך זה לא התגשם כי המלחמה פרצה.

בעבודה בנינו בית מטבחיים חדש מחוץ לעיר והקמנו משקופים ומבנים. ראיתי רכבות מלאות חיילים מגויסים, והבנתי שפרצה

המלחמה. באותו הזמן החלה בריחה גדולה של אזרחים מזרחה. מזריץ' קרובה לעיר בריסק, ולנהר הבוג שהפריד בין רוסיה לפולין

ולכן המוני בורחים עברו דרך מזריץ'. אני נשארתי בעיר עד 7.5.1942 ועבדתי בנגרות בבית החרושת של קורט דה- לר. כשנכנסו

הגרמנים לעיר ראינו מי הם ומה הם. בהתחלה אפשר היה לחיות עם הצוים שלהם כמו לא ללכת על המדרכה, או להוריד את הכובע

בפניהם. ב-1942 התחולל האקציה הראשונה ולאחריה הוקם הגטו. באקציה זו נשלחו אבי יחד עם רבקה אחותי לטרבלינקה. אני

זוכר ששמעתי שהצבא הגרמני מכתר את כל העיר ואמרת לי להוריי שאני הולך וברחתי לנגרייה בה עבדתי. ממסתורי בנגרייה ראיתי

אנשים מובלים לרכבת ברח' לובלסקה. הגרמנים נכנסו לבתים וחיפשו בכל מקום והיה קשה מאוד להימלט מהאקציות, אך אני

ניצלתי מ-5 אקציות כשבכל אקציה נמלטתי והסתתרתי במקום אחר. כל אחד בנה לו מסתור, חלק למשל, גרו בבאר, והפולנים היו

מלשינים עליהם. באקציה החמישית ב-1943, הסתתרתי בתוך בית שהיה בו תנור לבישול שהיה בנוי בצורה פרימיטיבית: למעלה

הייתה יציאה של הגזים ושל החום ומעל התנור הייתה כניסה לגג. הגגות היו משופעים בגלל השלג שנפל הרבה, על מנת שייפול

יותר בקלות, אבל מעל לגג היה גגון יותר קטן ושם בקושי רב שכבנו 24 אנשים. השארתי את הכניסה לגג (דרך התנור) פתוחה,

הגיע הגרמני, עלה למעלה, הסתכל בפנים, אך הוא לא ראה אותנו וכך ניצלנו. לאחר האקציה החמישית באו מהגיסטפו מהעיירה

ביאלה לחפש בעלי מלאכה. אני הייתי המפרנס של משפחתי במקום אבי. שאלתי את אמא מה לעשות והיא אמרה לי ללכת שאולי

אציל את עצמי. צעד זה חורה לי עד היום. באקציה השביעית שהתרחשה במזריץ' נרצחו 179 וביניהם היו אמא שלי, 2 אחיותיי

ואחי יוס'לה. הם קבורים בקבר אחים עם כל הנרצחים. לפני כמה שנים נסעתי לפולין וגיליתי את קבר האחים הזה. על הקבר

ביקשתי מאימי סליחה על כך שעזבתי אותה.

הגעתי לביאלה, עיירה שקרובה למזריץ' ללב הגיסטאפו. הם העסיקו 50 פועלים, ביניהם אני, לניקוי הגטו בביאלה- פודלסקה.

ראיתי שהגעתי ללוע הארי. למחרת הוציאו 17 מבעלי המלאכה שהביאו ממזריץ' לבור והרגו אותם. חצי שנה עבדתי בשירות הגיסטאפו. העבודה שלי הייתה לקחת ארונות מהבתים ולפרק אותם לדיקטים, ואחר כך לעשות מהם ארגזים קטנים. אנשי הגיסטאפו היו ממלאים את זה בבשר ושולחים את זה הביתה. היו להם מרתפים בהם ישבו פועלים אסירים פולנים, ופעם בשבוע, ביום ראשון, היו הפועלים מקבלים את החבילות. לאחר שהיו שותים את כל הנוזלים מהבשר, היו שולחים את החבילות. יום אחד הרגו 15 אנשים לא יהודים למען יראו וייראו, כי ניסו לפגוע באיזה גרמני. אני הייתי צריך לקבור אותם. רצייתי לקבור את הגופות בעדינות ואז הפולני שהיה לידי הסביר לי שלא קוברים בעדינות.

לאחר זמן מה נגמר לנו האוכל כי לא היינו רשומים אצל הגיסטאפו בגטו.

נלקחנו, כל 50 בעלי המקצוע לשדה התעופה בביאלה. לצורך כך, הרגו 50 יהודים אחרים בביאלה במקומינו. הפשיטו אותם, העלו אותם על רכבות והרגו אותם. אלו היו אסירים ניצולי מרד גטו ורשה, שהביאו מפוניאטוב. אני לא יודע למה, כי יכלו להרוג אותנו. בשדה התעופה בביאלה, התחלנו לבנות האנגרים גדולים, במקום שמאחסנים את המטוסים. בגלל שהמלחמה התרחקה אז היו צריכים את האיזור הזה. כעבור חצי שנה החזית התחילה לזוז בחזרה והמטוסים התחילו להפציץ את החזית המתקרבת.

אחרי ששהינו בשדה תעופה הביאו אותנו למידאנק, שם היינו כמה שבועות והיכינו שיביאו מכמה מקומות עוד קבוצות יהודים ששרדו בכל מיני מקומות עבודה. כשהגענו ל-500 איש העלו אותנו על קרונות לסטרזוביצה שהיה מקום של בתי חרושת לתחמושת מעבר לויסלה. בגטו סטרזוביצה היינו צריכים לבנות צריפים נוספים וגדרות. בלילות השקטים התחלתי לשמוע את התותחים מהחזית המתקרבת. באחד המקרים כשהיה חושך והרוסים החלו להפציץ ממטוסיהם, החלו אנשים לברוח וזרקו עליהם רימונים.

חלק נהרגו, חלק הצליחו לברוח. בבוקר נערך מסדר וספרו שוב ושוב כמה ברחו. ברחו הרבה. בפצועים ירו. המפקד הגרמני אמר שמי שיברח יהרגו אותו כפי שהרגו את הפצועים. אז החלטתי לברוח. ב-10 בבוקר זרקתי את עצמי דרך הגדר אותה הקמתי לבד. היו בפנים חוטי תיל. אחרי 3 מטר מחוטי התיל הייתה גדר גדולה של למעלה מ-2 מ' ובחוץ הייתה גדר נוספת ובזריזות גדולה מאד התחלתי לברוח. בבריחה הזו ברחו איתי אנשים נוספים. הגרמנים ירו מכל הצדדים, ו-35 מהנמלטים הצליחו לברוח. עברנו את הלילה הראשון ובבוקר קמתי והצעתי שלא נלך בקבוצה גדולה מידי. לקחתי 7 בחורים והתחלנו לחפש ביער אחר החופש. חיפשתי פרטיזנים. הגעתי לשומר היער הפולני, נטלתי יוזמה והתחלתי לדבר איתו. הוא שאל מה אתם מחפשים. ביקשתי חתיכת לחם ואמרת שאתה רוצה להצטרף לפרטיזנים. הוא אמר לי שלא כדאי לי. הוא ראה שאנחנו יהודים ושאנחנו פולנים. הוא העמיד אותנו בשורה ואמר לנו להוציא את הדברים מהכיסים. הוא פקד בפולנית להתפשט. אני צעקתי: "תברחו". התחילו יריות. נפגשנו כעבור כמה שעות רק ארבעה כי 3 נהרגו. זה היה החופש הראשון. המטרה של הפולנים הייתה ללחום נגד הגרמנים, אבל בכל מקום שהיו יהודים- הפולנים הרגו אותם. עברנו ממסתור למסתור בחיפוש אחר חתיכת לחם, עד שהחלטתי להסתתר באדמה. חפרנו בור וקברנו את עצמינו ושם הסתתרנו 5 חודשים. זה היה על יד סטרזוביצה. הייתי אומלל. במשך חצי שנה לא ראיתי חתיכת לחם, אכלנו רק תפוחי אדמה בלי מלח והייתי נפוח כולי מזה שלא אכלתי מלח, אלא רק עמילן. היה לי סיר גדול שנכנסו לתוכו 200 לתוכו תפוחי אדמה והייתי צריך לבשל את תפוחי האדמה ולא היה מי שיעזור לי. הייתי צריך להביא 2 דליי מים ולמלא את הסיר הגדול. לקח לי שעתיים עד שזה ייתבשל. גפוררים נתן לי פולני איכר שהתגורר לידי. לא לקחתי ממנו שום דבר. ואז המצאתי פטנט שתוך 5 דק' עם כוס מים יכולתי לבשל 200 תפוחי אדמה: יצרתי סיר לחץ – הוצאתי חתיכת אדמה עם עשב על תפוחי האדמה, כיסיתי את זה ועל זה שמתי 2 אבנים.

הגוי הזה חיפש אותי והסתובב במקום בו היה הבור. זה היה מוסתר כל כך טוב שהוא לא זיהה את הבור. כשראה אותנו, הוא אמר שאם אנחנו לא מפחדים מהרוסים אז אנחנו יכולים לצאת, כי הרוסים כבר הגיעו. זה היה ב-17.1.45. הוא הכניס אותנו הביתה, נתתי לו את הסיר. לא שאלתי את שם הכפר ולא את שם האישה וזה חרה לי מאד. לפני כמה שנים מצאתי את הבור ואת המקום שהתברר ששמו כפר יאניק. כאשר הגעתי לכפר פגשתי אישה שאישרה שהיא ידעה שמסתתרים שם אנשים, אבל היא לא רצתה להלשין.

אנא ספרי/ על קורותיך מתום המלחמה ועד עלייתך לארץ

(ציוני דרך: השחרור וחזרה הביתה, חיים אחרי המלחמה, בריחה, העפלה/ עליה):

חזרתי ללובלין ברגל ומשם למזריץ' ברכבת. הלכתי לבית שלי לראות אם נותר מישוהו. אף אחד לא היה. בורשה המלחמה עדיין לא נגמרה. ראיתי שישנם בודדים במזריץ' ששרדו. אנשים התחילו להתארגן בלובלין. נאמר לנו שמי שרוצה לברוח ומטרתו להגיע לארץ ישראל, צריך להגיע לבוקרשט. כל מי שהגיע ממסתור ומבור קיבל תעודות מזויפות של משוחררי אושוויץ. וכך גם לי הייתה תעודה מזויפת. התחלנו לנוע ברכבות עד שהגענו לבוקרשט. אנטק צוקרמן וצביה לובצקי ממנהיגי מרד גטו ורשה אירגנו את זה.

שהייתי בבוקרשט כ-3 חודשים. אחר כך כל אחד קיבל הנחיות לקחת 5 אנשים באחריותו ולהגיע בדרך לא דרך לגרץ אשר באוסטריה, שם נקבל הנחיות כדי לעבור לאיטליה. במאי '45 הגעתי לנאפולי. היינו שם מעט זמן ואחר כך העבירו אותנו לבארי באיטליה, שם עלינו על אוניה בשם פטר 2 שהגיעה עד לשפיים. הגעתי לארץ ב-24.10.1945.

נא ספרי/י על חייך בארץ**(ציוני דרך: לימודים/ תעסוקה, שירות צבאי, פעילות ציבורית או תרבותית, משפחה/ דורות המשך וכו'):**

כשהגעתי לארץ איש לא רצה לשמוע את סיפורי השואה. הצטרפתי להגנה והתגייסתי לצבא. שירתתי ביחידה חמ"ד כאפסנאי. בתקופה הראשונה גרתי בקיבוץ עברון, אחר כך גרתי בדירה שכורה ברחוב לבונטין 11, ת"א. בשנת '49 נישאתי ליונה ז"ל לבית טנדטר, גם היא ילידת מזריץ', ניצולת שואה. כל המשפחה שלה נספתה בשואה. בגיל פחות מ-16 היא קפצה מהרכבת שנכנסה לטרבלינקה, כמה מאות מטרים לפני הכניסה והגיעה למזריץ' ברגל לבד. אין לי משפחה בארץ. כל הסבים והדודים שלי ניספו, איש לא שרד. רק בת של אחד הדודים שרדה, ו-2 אחים ואחות של אבי, שהיגרו לארה"ב.

יש לי נגרייה ואני עצמאי משנת '52. מעולם לא ביקשתי מאיש שום עזרה ותמיד הסתדרתי לבד. לבנותיי קוראים ציפי וגילה ואני סב לשבעה נכדים. אישתי נפטרה לפני 6 שנים. במשך כל השנים הייתי פעיל בהנצחת קהילת מזריץ' וזיכרון הניספים והיום אני זקן חברי ועד ההנצחה. במאי 2009 השתתפתי עם בנותיי ושבעת נכדיי בטקס הצבת פסל אנדרטה בכיכר העיר מזריץ' לזכר הקהילה שאבדה.